

دوگانگی منابع مالی دولت اسلامی از منظر تحلیل اقتصادی

مؤلف:

دکتر حسین ولی زاده

استاذ حقوق خصوصی

کارشناس ارشد حوزه خصوصی

کارشناس ارشد حقوق عمومی

کارشناس ارشد حقوق اقتصادی

وکیل پایه یک دادگستری

مدرس دانشگاه

بنیاد حقوقی قانونی بایر
۱۴۰۳

سرشناسه	: ولی زاده، حسین، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: دوگانگی منابع مالی دولت اسلامی از منظر تحلیل اقتصادی
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۴ صفحه
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۷۳۹-۸
فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: مالیات اسلامی Taxation -- Islamic countries اسلام و اقتصاد Islam -- Economic aspects
رده بندی کنگره	: ۲/۲۳۰BP
رده بندی دیویی	: ۴۸۳.۳۲۹۱
کتابشناسی ملی	: ۱۸۰۵۲۱
رکورد کتابشناسی	: فیپا

دوگانگی منابع مالی دولت اسلامی از منظر تحلیل اقتصادی

مولف: دکتر حسین ولی زاده

ناشر: قانون یار

چاپخانه و صحافی: قانون یار

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۹۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۷۳۹-۸

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به بنیاد علمی قانون یار می باشد)

مرکز بخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، بنیاد علمی قانون یار ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

ثب سفارش تلفنی محصولات (ارسال رایگان به سراسر کشور) ۲۵ و ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۴۵

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
۱۱.....	پیشگفتار.....
۱۳.....	مقدمه.....
۱۶.....	سوالات تحقیق.....
۱۷.....	فرضیه‌های تحقیق.....
۲۱.....	فصل اول: نهاد مالی کشورهای اسلامی.....
۲۱.....	مقدمه.....
۲۱.....	مبحث اول: مفهوم مالیات.....
۲۱.....	گفتار اول: مفهوم اقتصادی مالیات.....
۲۸.....	گفتار دوم: مفهوم حقوقی مالیات.....
۳۱.....	گفتار سوم: پیشینه مالیات.....
۴۸.....	گفتار چهارم: نظام مالیاتی آدام اسمیت.....
۴۹.....	مبحث دوم: مالیات در اقتصاد اسلامی و مشخصات آن.....
۵۱.....	گفتار اول: مالیات و اخلاق در اسلام.....
۵۵.....	گفتار دوم: جنبه عبادی مالیات اسلامی.....
۵۵.....	گفتار سوم: عدم انتقال مالیات.....
۵۵.....	گفتار چهارم: حداقل هزینه جمع‌آوری مالیات.....
۵۶.....	گفتار پنجم: تنوع و انعطاف‌پذیری مالیات‌ها.....
۵۶.....	گفتار ششم: تأمین مالی مخارج معین.....
۵۷.....	گفتار هفتم: ظرفیت مالیاتی.....
۶۱.....	فصل دوم: مقایسه مالیات‌های اسلامی با مالیات‌های عرفی.....
۶۱.....	مقدمه.....
۶۲.....	مبحث اول: خمس و زکات در متون فقهی.....
۶۲.....	گفتار اول: زکات.....

۶۵ گفتار دوم: خمس
۶۷ مبحث دوم: سایر مالیات‌های اسلامی
۶۷ گفتار اول: جزیه
۶۸ گفتار دوم: خراج
۶۸ مبحث سوم: انواع مالیات از نظر میزان و نرخ مالیات
۶۸ گفتار اول: مالیات مقطوع
۷۱ گفتار دوم: مالیات تناسبی
۷۳ گفتار سوم: مالیات تصاعدی
۷۵ گفتار چهارم: مالیات تنازلی
۷۸ مبحث چهارم: ازرع و نیات از جهت مبنای مالیاتی
۷۸ گفتار اول: مالیات بر درآمد
۸۳ گفتار دوم: مالیات بر ثروت
۸۷ گفتار سوم: مالیات بر پس انداز
۸۹ گفتار چهارم: مالیات بر استفاده از منابع طبیعی
۹۰ گفتار پنجم: مالیات بر ارث
۹۵ فصل سوم: همگرایی مالیات اسلامی و عرفی
۹۵ مقدمه
۹۶ مبحث اول: تقابل و تقارن مالیات اسلامی و قانونی
۹۶ گفتار اول: تقابل دریافت مالیات اسلامی و قانونی
۹۷ گفتار دوم: تقارن مرجع دریافت مالیات اسلامی و قانونی
۹۹ مبحث دوم: ادله مشروعیت مالیات‌های قانونی
۹۹ گفتار اول: نظام بازار رفاه و عدالت اجتماعی
۱۰۰ گفتار دوم: دولت در اندیشه لیبرالی
۱۰۱ مبحث سوم: دیدگاه مخالف و موافق اخذ مالیات
۱۰۱ گفتار اول: دیدگاه مخالف
۱۰۴ گفتار دوم: دیدگاه موافق
۱۰۸ مبحث چهارم: روش‌های پیاده‌سازی مالیات اسلامی در عصر حاضر در سایر کشورها
۱۰۸ گفتار اول: مالیات اسلامی در کشور عربستان

۱۱۱	گفتار دوم: مالیات اسلامی در کشور مالزی
۱۱۳	گفتار سوم: مالیات اسلامی در کشور پاکستان
۱۱۳	گفتار چهارم: مالیات اسلامی در کشور نیجریه
۱۱۵	گفتار چهارم: مزایا و معایب روش‌های پیاده‌سازی مالیات اسلامی در عصر حاضر
۱۱۶	مبحث پنجم: کارایی ترکیب دو مالیات اسلامی و عرفی از سه منظر فقهی، تقنینی و اجرایی
۱۱۶	گفتار اول: کارایی ترکیب دو مالیات اسلامی و عرفی از منظر فقهی
۱۱۹	گفتار دوم: کارایی ترکیب دو مالیات اسلامی و عرفی از منظر تقنینی
۱۲۰	گفتار سوم: کارایی ترکیب دو مالیات اسلامی و عرفی از منظر اجرایی
۱۲۷	گفتار چهارم: کارایی هزینه نهایی که ناشی از وصول دو منبع مالی بر خانوارها
۱۴۸	گفتار ششم: شاخص‌های نظام مالیات اسلامی به عنوان الگوی هدف برای نظام مالیاتی ایران
۱۵۳	گفتار هفتم: پیش‌فرض‌ها، آیدها، احی الگوی مالیات‌های اسلامی و عرفی
۱۶۱	فصل چهارم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۱۶۱	مقدمه
۱۶۱	نتیجه‌گیری
۱۶۵	پیشنهادها
۱۶۹	منابع و مأخذ

پیشگفتار

در زمان حاضر لزوم پرداخت انواع مالیات‌ها به همراه وجوب پرداخت حقوق مالی-دینی و ارتباط آنها با یکدیگر، از سائلی است که نظام‌های مالیاتی و نهادهای دینی و همچنین مردم با آن مواجه هستند و جستجوی یک روش مناسبتی جهت ساماندهی این ارتباط موجب افزایش کارایی پرداخت‌های مالی مردم می‌شود. امروزه غدغه بسیاری از مؤدیان و افراد متدین در کشور پرداخت مضاعف مالیات (عرفی و وجوه خمس و زکات) می‌باشد به طوری که آنها را با چالش‌های جدی از جمله اعتقاد به وجود بی‌عدالتی در سیستم مالیاتی روبرو کرده است هدف اصلی در این کتاب تحلیل اقتصادی دوگانگی منابع مالی دولت‌های اسلامی بر اساس عدالت اسلامی و عرفی می‌باشد. تجربه تعدادی از کشورهای اسلامی نظیر پاکستان نیز حاکی از آن است که پرداخت‌های داوطلبانه مردم مثل زکات، از درآمد مشمول مالیات آنها کسر می‌شود. انتخاب و اجرای سیستم مالیاتی مناسب می‌تواند در رشد اقتصادی و اجتماعی جامعه مؤثر باشد. نتایج این تحقیق نشان داد که معیار کارایی نمی‌تواند معیاری اساسی برای شیوه مالیات ستانی دانسته شود و به عبارت دیگر انتخاب پایه‌ها و نرخ‌هایی که بر اساس کمترین اخلال در رفتار فعالان اقتصادی را ایجاد می‌کند منتخب سیاست‌گذار اسلامی نیست. پیشینه سازی درآمد مالیاتی دولت نیز اساس و ملاک مستقل و جدای از عدالت و بارش و توسعه برای مالیات ستانی نیست. افزایش درآمد مالیاتی در چارچوب رعایت عدالت می‌تواند دنبال شود و هیچ‌گاه به هزینه عدالت نمی‌توان درآمد‌های مالیاتی را افزود. بنابراین وضع مالیات بر پایه‌هایی مانند

مصرف صرفاً به این جهت که درآمدهای مالیاتی قابل توجهی را نصیب دولت می‌کند نمی‌تواند موجه باشد. از نظر سیاستگذار اسلامی که عدالت را اساس سازماندهی جامعه می‌داند مالیات‌ها نیز ابزاری برای این هدف است و مالیات‌هایی که با تحقق توازن اقتصادی سازگار باشد مناسب تشخیص داده می‌شوند. معیار توازن در تمام مراحل ابتدایی، فرآیندی و نهایی مورد توجه بوده و افزایش درآمدهای مالیاتی با استفاده از شیوه‌های عدالت-محور دنبال می‌شود و هیچگاه به هزینه عدالت نمی‌توان درآمدهای مالیاتی را افزایش داد.

مقدمه

در جریان پیشرفت جوامع انسانی، وجود دولت‌ها چه از منظر کمی (میزان فعالیت‌ها) و چه از منظر کیفی (پیچیدگی و ابعاد وظایف) در مباحث مختلف اقتصادی و اجتماعی، به‌طور مستمر در حال افزایش است.^۱ از جهت دیگر، عملیات مالی دولت‌ها، تاثیرات غیر قابل اجتنابی بر مسائل اقتصادی شهروندان دارد. تاثیر دولت‌ها بر اقتصاد در درجات مختلف دارد و هر چقدر این تاثیر در اقتصاد بیشتر باشد، لزوم مطالعه نظام مالی دولت‌ها افزایش می‌یابد. در این میان، مالیات‌ها اصلی‌ترین ابزار کسب درآمد دولت‌ها به حساب می‌آیند و دولت‌ها از مالیات در جهت دستیابی به اهداف اقتصادی و اجتماعی استفاده می‌کند.^۲

مالیات‌ها نقش مهمی در اقتصاد دارند. در اکثر کشورهای دنیا، ویژه کشورهای صنعتی پیشرفته، درآمدهای اصلی دولت همان مالیات است که از طریق آن، خدمات عمومی به شهروندان ارائه می‌دهد. برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های اقتصادی دولت نیز از طریق سیاست‌های مالیاتی انجام می‌شود. تغییر مالیات‌های تصویب شده بر قسمت‌های اقتصادی یا فعالیت‌های مختلف موجب تغییر دامنه آن فعالیت‌ها می‌شود. علاوه بر این، سیاست‌های مناسب مالیاتی منجر به توزیع عادلانه درآمد ملی بین

۱ Bin-Nashwan, S. A., Abdul-Jabbar, H., Dziegielewski, S. F., & Aziz, S. A. (۲۰۲۱). Moderating effect of perceived behavioral control on Islamic tax (zakah) compliance behavior among businessmen in Yemen. *Journal of Social Service Research*, ۴۲(۲), ۲۹۲-۳۰۲.

۲ Coşgel, M., Miceli, T., & Ahmed, R. (۲۰۰۹). Law, state power, and taxation in Islamic history. *Journal of Economic Behavior & Organization*, ۷۱(۳), ۷۰۴-۷۱۷

صاحبان نهاده‌های تولید می‌شود و ازین طریق می‌توان سهم درآمدی گروه‌های مختلف را منصفانه کرد^۱. هدف اصلی این تحقیق دوگانگی منابع مالی دولت اسلامی از منظر تحلیل اقتصادی است و در ۴ فصل تنظیم شده است. در فصل اول به بررسی نهاد مالی کشورهای اسلامی پرداخته می‌شود. در فصل دوم انواع مالیات‌های اسلامی مورد بحث قرار گرفت. در فصل سوم به مقایسه مالیات‌های اسلامی با مالیات‌های عرفی پرداخته شد. فصل چهارم نیز به بررسی همگرایی مالیات اسلامی و عرفی اختصاص پیدا کرد. اما در ابتدا به بیان مسأله و اهداف و ضرورت‌های تحقیق پرداخته شد.

در اسلام دولت دارای اختیارات وسیعی در حوزه اقتصاد است و از درآمدهای بالائی برخوردار می‌باشد و نظام مالی دولت در اسلام دارای اهمیت و ویژه‌ای است. شناسائی ظرفیت‌ها و شاخص‌هایی که مالیات‌های اسلامی از آن برخوردارند برای بررسی امکان استفاده از قابلیت‌های آن‌ها امری ضروری است. مالیات‌های اسلامی بر چند قسم است. مهم‌ترین و مشهورترین این مالیات‌ها خمس و زکات است که در قرآن کریم به واجب بودن آنها تأکید شده است. خراج و جزیه نیز از انواع دیگر مالیات‌های اسلامی هستند^۲. خراج از صدر اسلام اصلی‌ترین منبع تأمین کننده بیت المال به حساب می‌آمد که مقدار آن در هر سال توسط پیامبر (ص) یا خلیفه مسلمانان تعیین می‌شد و در مناطق و زمان‌های مختلف متفاوت بود. جزیه مالیات‌های ثابتی بود که به طور سرانه از غیر مسلمان‌ها در مقابل ارائه خدمات اجتماعی گرفته می‌شد.^۳

۱ موسوی، سیدمحمدعلی، توکلی. ارزیابی دستورالعمل آمارهای مالی دولت (GFS) در ساختار بودجه‌ریزی کشور با نگرش اسلامی. معرفت اقتصاد اسلامی، ۲۴(۱۲)، ۲۱۱-۲۳۰. ۱۴۰۰. ص ۲۲۱

۲ عبدالله علم‌خواه، "تحلیل و بررسی وظایف دولت اسلامی از منظر عدالت اقتصادی، جهاد اقتصادی و عزت اقتصادی"، presented at the همایش دوسالانه اقتصاد اسلامی (اقتصاد اسلامی و اقتصاد ایران)، ۱۳۹۴، ص ۱۳.

۳ لشکری، علیرضا. کارکرد بر نظام مالیاتی اسلام با نظر به نظام مالیاتی اقتصاد عرفی. جستارهای اقتصادی، ۱۸(۲۶)، ۱۹۱-۲۰۶. ۱۴۰۰. ص ۱۹۶



مالیات‌های اسلامی و نحوه پرداخت و دریافت آن، بر عهده امام، حاکم و فقیه می‌باشد که صدور احکام در این زمینه نیازمند مطالعات بیشتری است.^۱ از این جهت قوانین نسبتاً کلی و وجود شبهات زیاد در این قواعد بیانگر ضعف این حرکت اجتهادی و فقهی در زمینه فقه اقتصادی بوده و منعطف بودن آن را در قبال تغییرات کم می‌کند؛ و شاید به این دلیل است که مغایرت نداشتن شکلی نظام مالیاتی کشور با این قوانین فقهی عمومی، مبهم و رشد نیافته، منجر به ایجاد حساسیت‌های زیادی برای بهبود، هدایت و همسوسازی نظام مالیاتی با معیارهای اصلی اقتصاد اسلامی در این نظام از سوی هیچ نهادی نشود؛ و به این دلیل بعد از انقلاب اسلامی نیز برای بهبود نظام مالیاتی کشور و هماهنگ سازی آن با مالیات‌های اسلامی هیچ تلاش چشمگیری انجام نشده است. امروزه وضع و تصویب مالیات‌های حکومتی، در خوشبینانه‌ترین حالت بر اساس الگوی مالیاتی کشورهای پیشرفته و عملکرد مالی آنها انجام می‌گیرد و به هماهنگی، سازگاری و همسوسازی آن با اهداف و عملکرد مالیات‌های اسلامی - که بهترین الگو برای نظام مالیاتی حکومت اسلامی باشد - به چگونگی توجهی نشده است.^۲

عدالت، یک مفهوم ارزشی است و بر اساس قضاوت‌ها و ارزیابی‌های مختلف ارزشی، به صورت‌های متفاوت تعبیر و تفسیر می‌گردد. صاحب نظران معتقد هستند که مفهوم عدالت نتیجه تفکر و رضایت اجتماعی است (تقوی و جابری، ۱۳۹۹). پس از انقلاب اسلامی، ساختار مالیاتی دوره شاهنشاهی به حکومت اسلامی ایران به ارث رسید. طبیعتاً ساختار این نظام مالیاتی مبتنی بر دستاوردهای اقتصاد بخش عمومی در غرب بود و هیچ تناسبی با قوانین اسلامی نداشت. این ساختار در حالی پس از انقلاب به حیات خویش ادامه داد که ساختار نظام منبع مالی اسلامی نیز بر اساس سازوکار سستی خود و با تأکید عمده بر نقش خمس به روند خویش ادامه داد و برکات زیادی را برای توسعه فرهنگ

۱ جعفری نسب، شیرویه، ذکوری، وجیه اله، و کرمان، حجت اله. پیشین. ص ۱۴

۲ لشگری، پیشین ص ۱۹۷

اسلامی و رشد و شکوفایی حوزه‌های علمیه به همراه داشت. در سال‌های اخیر، همزمان با تصمیم سیاست‌گذاران اقتصادی مبنی بر کاهش وابستگی به نفت و گاز و تکیه بر درآمدهای مالیاتی، آیا دولت می‌تواند مالیات بر مردم وضع کند؟ آیا این نظام دوسویه متوازی موجب فشار بر مردم نمی‌شود؟ در بسیاری از کشورهای دنیا، کمک به خیریه‌ها و پرداخت‌های ایشچینی، موجب ایجاد معافیت‌های مالیاتی می‌شود. همچنین اگر مالیات‌های اسلامی در ساختار اقتصادی دولت دخیل شوند، مرجع دریافت این مالیات‌ها چه ارگان و اشخاصی خواهند بود؟ به عقیده بسیاری از محققان، پس از گذشت بیش از سه دهه از انقلاب اسلامی، تجدید ساختار نظام مالیاتی با اصول اقتصاد اسلامی، کاملاً لازم و اجتناب‌ناپذیر است و ایجاد ارتباط بین نظام مالیات‌های اسلامی و مالیات منظورهای عرفی در ایران به اجتناب از پرداخت‌های موازی و از ایجاد معافیت‌های مالیاتی برای پرداخت کنندگان خمس و زکات موضوعی است که توجه پژوهشگران حوزه اقتصاد اسلامی را به خود جلب کرده است. بر اساس آنچه گفته شد هدف اصلی این تحقیق تحلیل اقتصادی منابع مالی دولت‌های اسلامی بر اساس مکاتب اقتصادی غربی از جمله آدام اسمیت است.

سوالات تحقیق

سوال اصلی

تحلیل اقتصادی دوگانگی منابع مالی دولت‌های اسلامی بر اساس مالیات اسلامی و عرفی چگونه

است؟

سوالات فرعی

۱- آیا دو منبع مالی (مالیات اسلامی و عرفی) دولت اسلامی با چهار اصل عمده را به عنوان مبانی



یک نظام مالیاتی مطلوب (عدالت، معین و مشخص بودن، سهولت و یا سهل الوصول و

صرفه‌جویی) آدام اسمیت مطابقت دارد؟

۲- آیا تعارض و تزاخم در وصول و تحقق دومنبع مالی در نظام دولت اسلامی با رویکرد فقهی و

دنیای غرب وجود خواهد داشت؟

۳- مزایا و معایب ترکیب دو منبع مالی (مالیات اسلامی و عرفی) دولت اسلامی چیست؟

۴- آثار دو منبع مالی در نظام مالیاتی دولت اسلامی بر جامعه و خانواده چگونه است؟

۵- کارآیی و هزینه‌نهایی که ناشی از وصول دو منبع مالی بر خانوارها حمل می‌گردد چگونه خواهد

بود؟

۶- کارایی ترکیب دو مالیات اسلامی و سرنزی از سه منظر فقهی، تقنینی و اجرایی چگونه است؟

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی

معیار کارایی نمی‌تواند معیاری اساسی برای شیوه مالیات ستانی دانسته شود و به عبارت دیگر انتخاب پایه‌ها و نرخ‌هایی که بر اساس کمترین اخلال در رفتار فعالان اقتصادی را ایجاد می‌کند منتخب سیاست‌گذار اسلامی نیست. پس افزون بر آن که رفتارهایی که به عنوان رفتارهای انسان عقلایی در اقتصاد عرفی پذیرفته شده، در اقتصاد اسلامی مردود بوده حفظ کارایی به معنای کمترین اخلال و انحراف از رفتارهای مزبور با وضع مالیات بدون وجه است و نیز معیار کارایی در نظام مالیاتی اساس وضع مالیات نیست.

فرضیه‌های فرعی

- ۱- دو منبع مالی (مالیات اسلامی و عرفی) دولت اسلامی با چهار اصل عمده را به عنوان مبانی یک نظام مالیاتی مطلوب (عدالت، معین و مشخص بودن، سهولت و یا سهل الوصول و صرفه‌جویی) آدام اسمیت مطابقت دارد.
- ۲- تعارض و تزاخم در وصول و تحقق دومنبع مالی در نظام دولت اسلامی با رویکرد فقهی و دنیای غرب وجود خواهد داشت.
- ۳- بسیاری از رایای ساختار منطقه‌ای از قبیل افزایش رقابت بین مناطق، سازگاری بین عرضه و تقاضای کالاها، سهمی، امکان کاهش فساد، رشد اقتصادی بالاتر و کاهش اندازه اقتصاد سایه، کارایی فرایندی و رشد بالاتر، کاهش مسأله سواری مجانی، مقایسه آسان بین مناطق و وجود گزینه خروج، بهبود رفتار مالداران، سودیان، تمرکززدایی در ساختار سیستم اجرایی کشور و مردمی کردن اقتصاد و ثبات پایدار در این حوزه به‌وجود می‌آید. مصرف وجوهات در مناطق، مستلزم برنامه‌ریزی دقیق، شناسایی اولویت‌ها، داشتن نگاه باز در حوزه فرهنگ دینی است. طبیعی است که حتی اگر چنین شرایطی وجود نداشته باشد، لازم است جامعه به سمتی حرکت کند که بتواند چنین ظرفیت‌ها و ساختارهایی را درون خود ایجاد نماید.
- ۴- در نظام اسلامی همه درآمدها و هزینه‌های دولت در درون نظام مالیاتی تعیین نمی‌شود و نظام مالیاتی بخشی از نظام هزینه و درآمد دولت اسلامی است. البته منابعی که در اختیار دولت است می‌تواند در فعالیت‌های درآمدزا و یا زیرساخت‌هایی هزینه شود که به رونق کسب و کار کمک می‌کند؛ اما در صورتی که از منابع و ثروت‌های عمومی به نحو کارایی استفاده شود انتظار می‌رود به درآمدهای غیر مالیاتی دولت بیفزاید و از فشار بر سهم درآمدهای مالیاتی



بکاهد.

۵- با توجه به تاثیر یکپارچگی بر افزایش شغل و کاهش فشار مالیاتی باعث افزایش رفاه خانواده با ایجاد شغل می‌شود.

۶- آیات و روایات بیانگر آن است که بسیاری از مشکلات اقتصادی و اجتماعی ریشه در عدم پرداخت خمس و زکات دارد و تا زمانی که چنین مشکلی حل نشود، تلاش‌های دیگر فایده چندانی نخواهد داشت. اجرای مالیات مستلزم دو فرآیند کلی شناسایی منبع مالیات و وصول آن است. در حال حاضر، هم در سطح اسلامی ایران فاقد سیستم یکپارچه‌ای است که بتواند مجموعه منابع مالی اسلامی و مالیات‌های عرفی را در قالبی منسجم شامل شود. بنابراین ساختار موجود باعث ایجاد ناهماهنگی و ناهماهنگی در حوزه اجرایی مالیات‌های عرفی و اسلامی شده است و لازم است تغییرات ساختاری چشمگیری در این زمینه ایجاد شود.